

دین و معنای زندگی

بررسی و تحلیل نقش دین در معنابخشی به زندگی

نویسندگان

دکتر مریم سلگی

(عضو هیات علمی دانشگاه الزهرا)

دکتر نفیسه امیری

(عضو هیات علمی جامعه المصطفی (ص) العالمیه)

فهرست

پیشگفتار ۷

فصل اول: دین و معنویت ۱۳

الف: دین چیست؟ ۱۳

تعریف مسأله، آغاز یا پایان ۱۳

تعریف دین و معضل تعدد ۱۷

نگاهی به تعریف دین در حوزه‌های دین‌پژوهی ۲۴

دین و مبادی تعریف ۲۸

به راستی دین چیست؟ ۴۲

بررسی و ارزیابی کلی پیرامون تعاریف ذکر شده؛ ۴۵

تعریف دین در عرف قرآن ۴۷

تعریف برگزیده ما از دین ۴۹

ب: معنویت چیست؟ ۵۱

مقدمه‌ای بر تعریف معنویت ۵۱

نگاهی به واژه معنویت در پارادایم فکری - فرهنگی غرب ۵۳

واژه‌شناسی اصطلاح «معنویت» ۵۵

واژه‌شناسی معنویت در زبان و ادبیات فارسی ۶۰

معنایابی و تعریف معنویت ۶۳

معنویت اصیل ۶۹

جمع‌بندی و نتیجه‌گیری ۷۴

فصل دوم: معنای زندگی ۷۹

الف: معنویت و معنای زندگی ۷۹

گذر از معنویت به معنای زندگی؛ چرا؟ چگونه؟ ۷۹

جایگاه مسأله معنای زندگی ۸۲

جستاری در ماهیت «معنا» در مسأله معنای زندگی ۸۶

چه چیزی زندگی را معنا می‌بخشد؟ ۹۴

معانی زندگی؛ نظرها، نقدها ۹۶

- ب: نگاهی به دیدگاه‌های مطرح در مسأله معنای زندگی ۹۹
 چشم‌اندازی از دیدگاه‌های مطرح شده در باب معناداری زندگی ۹۹
 ۱- دیدگاه فراطبیعت باوران ۱۰۳
 نقد و بررسی اشکالات وارد شده به نظریه هدف الهی ۱۲۱
 الف: پارادوکس هدف خدا و اخلاقی بودن خدا ۱۲۱
 ب: پارادوکس هدف خدا و قادر مطلق بودن او ۱۳۹
 ج: پارادوکس هدف خدا و ابدیت خدا ۱۴۴
 د: پارادوکس هدف خدا با دیدگاه خدامحورانه ۱۴۶
 ب: دیدگاه روح محورانه ۱۷۳
 ۲- دیدگاه طبیعت‌گرایان ۱۸۲
 ب: عین‌گرایی ۱۹۴

فصل سوم: دین و معنای زندگی ۲۱۱

- الف: دین و زندگی انسان ۲۱۱
 ضرورت وجود دین در زندگی انسان ۲۱۱
 کدام ایدئولوژی؟ ۲۱۷
 ب: نقش دین در معنابخشی به زندگی انسان ۲۲۵
 ۱- ایجاد زندگی معنادار از طریق سازگاری کیهانی ۲۲۵
 ۲- پشتیبانی از اخلاق ۲۴۹
 ۴- تسریع در سیر تعالی انسان ۲۶۵
 ۵- ارائه برنامه برای زندگی دنیوی ۲۶۷
 ۶- مرتبط نمودن انسان با عالم غیب ۲۷۱
 ۷- نگاهی جامع ۲۷۸

پسگفتار ۲۸۳

فهرست منابع ۲۸۷

- الف) منابع فارسی و عربی ۲۸۷
 ب) منابع لاتین ۲۹۸

پیشگفتار

در زمانه‌ای که انسان توانسته است با سلاح علم و تکنولوژی به مرموزترین نقاط عالم سر بزند، و سوار بر مرکب پیشرفت‌های علمی، به برترین موفقیت‌های مادی، دست پیدا کند، به نظر می‌رسد، هنوز نه تنها گمشده زندگی خویش را نیافته، بلکه آثار احساس پوچی، افسردگی و بی‌معنایی در چهره موفق و مدرن او موج می‌زند و او را پیش از هر زمانی رنج می‌دهد. آمار بالای خودکشی حکایت از این رنج عظیم دارد.

به نظر می‌رسد که انسان در یافتن مصداق بهترین زندگی راه را به بیراهه رفته است و امروز خسته از این راه رفته، در جستجوی معنایی جدید، برای حیات خویش است.

انسان پس از سال‌ها زندگی بر این کره خاکی و پرستش انواع لذت‌ها، دریافته است که باید به دنبال فردایی بهتر باشد، فردای بهتری، که انسان را از این بن‌بست‌ها و حصارهای تنگ و نفس‌گیر ماده، نجات دهد. گویی این روزمرگی‌ها و غفلت‌ها نتوانسته است انسان را از آن ساحت روحانی خویش غافل نماید. ساحتی که از منظر متفکرانی چون جان هیک^۱، بُعد پنجم وجود انسان تلقی می‌شود. این احساس خلأیی که گریبان‌گیر انسان امروز شده است، از عدم سنخیت انسان با ماده پرستی و مهمتر از همه از دوری و فاصله گرفتن او از عالم ماوراء نشأت گرفته